

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo jugoslovanske tiskarne, Koportalni oddelek, Poljski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Naročnikom,

ki nam dolgujejo naročnino za februar in marec, smo priložili danes položnice. Prosimo, da nam vsak poleg zaostanka nakaže naročnino vsaj še za en oziroma dva meseca naprej. Skupno torej 15 Din. — Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri mesece naprej. — Naročnikom pa, ki

nam dolgujejo naročnino več kot za dva meseca nazaj, pa smo poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opominu označeni znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti.

Uprava »Pravice«.

Socialna politika v naši državi.

Na nedeljski skupščinski seji je minister za socialno politiko dr. Andrej Gosar podal obširen ekspozé, v katerem je orisal delo, ki se je dosedaj izvršilo v tem ministrstvu, katerega so zapisali smrti, in delo, ki ga namerava on izvesti.

Proračun znaša 363 milijonov 890.237 Din. Ta proračun se je vsako leto manjšal. Ukinili so se razni izseljeniški zastopniki, borze dela, krajevne zaščite za deco in drugi važni zavodi. Letošnji proračun, katerega je izdelal Gosarjev prednik, pomenja poslednji korak k ukinitvi tega ministrstva. Ob enem pa je naglasil dr. Gosar, tudi prvi korak k razvoju novega socialnega državnega skrbstva, ki odgovarja gospodarskim in socialnim razmeram.

Minister si stavlja kot glavno nalogo, dati ljudem prilike za delo in zaslužek. Ministrstvo bo izdelalo zakon o pobijanju draginje, katerega bo v kratkem predložilo skupščini. Velika skrb se bo posvečevala izseljencem. Sedanji proračun ni imel nobenih kreditov. Za to je minister naknadno dosegel zboljšavo. Iz naše države se vsako leto izseljuje v razne dele sveta veliko število delavcev, za katere moramo skrbeti.

V kratkem času bodo stopile v veljavo odredbe o delovnem času v trgovskih odjetih in obrtnih, o zapiranju trgovskih

in obrtnih delavnic. Izdelujejo se načrti za delavske zaupnike in delavske izkaznice. Ministrstvo bo s sredstvi, ki so mu na razpolago, pomagalo pri graditvi cenjenih delavskih stanovanj, pri čemer se bodo zaposlili brezposelni delavci.

Dosedanji sistem delavskega zavarovanja delavstva ni zadovoljeval. Zato bo minister dal vsem večjim okrožnim uradom glede bolniškega zavarovanja kar največjo samostojnost, da se njih podjetnost in čut odgovornosti povečata.

Nadalje je minister govoril o delovnem nadzorstvu, ki se boljša. Obljubil je, da se bodo v najkrajšem času uredile razne zadeve glede invalidov. Tako se bo uredila odmera invalidnine. Ministrstvo polaga veliko važnost na zaščito otrok.

Končno se je dotaknil stanovanjskega vprašanja in naglasil, da je ministrstvo podvzelo korake za zboljšanje stanovanjske krize. Denar iz hipotekarne banke se bo večji del porabil za zidavo cenjenih delavskih stanovanj. Glede stanovanjske zaščite je dejal, da bo treba najemnine urediti tako, da ne bodo najemniki ravno na zimo na cesti.

Minister za socialno politiko je žel za svoja izvajanja pritrjevanje vse zbornice.

„Radniško pravo“.

V človeku samem je neprestan boj, boj dobre strani s slabo stranjo. Dobra stran sprejme odredbo Boga: »V potu svojega obraza boš služil svoj kruh,« slaba stran se opira tej odredbi. Kruh hoče imeti, toda brez znoja. Kruh brez znoja je pa mogoč edino na račun bližnjega in na račun splošnosti. Ta boj poedinega človeka se prenaša tudi v večje njegove organizme: v družbo, državo in na svetovna torišča. Hotenje — kruh brez znoja — mora iti še dalje. Zanimati mora nedotakljivost človeške osebnosti, zanikati mora odgovornost napram državi. Naravno je, da se dvigne izkoriščani proti takemu naziranju in posledicam takega naziranja. Najbolj izkoriščan v moderni družbi je delavec proletarec. Nič čudnega ni, če obrača proletarec v svoji borbi vso pozornost edino na način, kako bi premagal glavnega nasprotnika — kapitalizem; to pa vsled tega, ker hoče jarem moderne družbe takoj otresti. Ravno tako pa ni nič čudnega, da prezre vzroke, zakaj je moderna družba taka. Proletarec se v svoji strasti ne zaveda, da mora najprej odpraviti vzroke bolezni, če hoče pregnati bolezen. Vzrok bolezni pa je v tem, ker je moderna družba pričela urejevati svoje zasebno, gospodarsko in javno življenje le z ozirom na samo sebe. To je nauk materializma. Če hoče proletarec zopet dobiti svoje pravice, ki mu jih je odvzela moderna družba, mora postaviti proti naukom materializma krščanska načela, ki uče, da ni človek svoboden v svojem delovanju; da ima človek svojo osebnost, ki je nedotakljiva; da ima človek pravico do človeške eksistence, da ima človek pravico do stališča v družbi, ki je njemu primerno; da je izvor vseh dobrin v prvi vrsti delo.

Če hoče proletarec definitivno zmagati, mora stremiti, da bo bodoča družba zopet zgrajena na Kristusovih načelih.

Vemo, da okleva. Okleva pa vsled tega, ker je premalo delavcev, ki bi mu oznanjevali ta načela in ki bi jih tudi dejansko izvrševali. Saj smo na idejah bogati, toda praksa!

Krščansko delavstvo ima v naši državi veliko nalogo. Te naloge pa ne bo moglo izvršiti brez sodelovanja vsega delavstva, v prvi vrsti pa brez sodelovanja bratov Hrvatov. Sicer je dobra volja pri njih. Toda ta dobra volja se kaže le v sestankih in formalnostih — praksa pa je še daleč. Doslednih, krščanskih in neustrašenih delavcev ni!

Kakor blagodejni solnčni žarek nas je objela vest, da smo dobili v našem delovanju in v naši borbi tam doli ob Adriji sotovariše.

Strokovna organizacija v Splitu je pričela izdajati svoje glasilo »Radniško pravo«. Urednik je tovariš Avgust Cvikelj. V prvi številki izpove svoja načela: krščanska socialistična. Kot glasilo krščanskih socialistov bo popolnoma neodvisno.

Franjo Zenko Donadini, krščansko socialni prvoboritelj, izpove, da se bo razvijal pokret neustrašeno in dosledno po izpovedanih načelih. Izpovedana je takorekoč solidarnost z nami. Mi smo vzradoščeni nad junaškim korakom svojih tovarišev v Dalmaciji, želimo, da bi skupno sodelovali v prosep naših idej in v srečo delavstva.

Našemu tovarišu Benjaminu kličemo prav iz srca: Pozdravljen!

Agitirajte za „Pravico“!

Političen pregled.

Narodna skupščina razpravlja o proračunih posameznih ministrstev. Opozicijske stranke, zlasti radičevci in samostojni demokrati so hoteli proračunsko razpravo na vsak način zavleči preko 1. aprila, ki je po ustavi določen dan, da se mora do takrat sprejeti proračun. K proračunom posameznih ministrstev je prijavljala opozicija po 50 govornikov. Radi tega je vladna večina sklenila storiti vse, da to prepreči. Skupščinski predsednik je predlagal, da smeja k posameznim proračunom govoriti samo dva govornika. Tako bo proračunska debata končana 31. marca.

Po 1. aprilu nam je pričakovati raznih sprememb. Demokrati bodo najbrž stopili v vlado, s čemer se bo sedanja vladna koalicija močno okrečila. Prišlo bo gotovo tudi, kakor davidčevci zatrjujejo, do osebnih sprememb v vladi. Tudi radičevci bi vstopili v vlado ter pridno iščejo stikov z vladno koalicijo.

Spor med nami in Italijo se bliža svojemu mirnemu zaključku in koncu. Italija je uvidela, da se je njen napad na našo državo ponesrečil, zato hiti zunanjemu svetu zatrjevati, da je stvar poravnana. Ničesar noče slišati o tem, da bi posebna komisija preiskala obmejno ozemlje ob Albaniji in se prepričala, da so bile italijanske vesti neresnične. To pač dokazuje, da nima čiste vesti in da se boji, da bi se na albanski strani odkrilo marsikaj, kar bi pokazalo, da pripravlja vpad nekdo drugi, ne pa naša država. Kdor ima tako čiste roke, kakor mi, se ne boji preiskave. Italija ima maslo na glavi, zato noče na solnce. Gotovo je, da je sedaj mir popolnoma siguren. Kakor vedno, skuša Italija tudi sedaj doseči zase iz tega spora razne koristi. Iz Jugoslavije hoče izsiliti zase razne ugodnosti.

Slovinci v Italiji.

Poslanec Besednjak je imel dne 23. marca v rimskem parlamentu dolg in zanimiv govor, v katerem je podrobno orisal, kako Italija preganja naš jezik in našo kulturo. V razpravi je bil proračun prosvetnega ministrstva.

Poslanec dr. Besednjak je v ostrih besedah grajal ministra, ki ne drži svoje besede, ki preganja slovenske učitelje in jih kaznuje zaradi njih mišljenja, ne da bi jim dal poprej možnosti obrambe. Podrobno je navajal, da je preganjanjem vzrok edino slovansko pokoljenje učiteljev. Šolski nadzorniki ne spoštujejo zakonov in po svoji volji preganjajo slovensko učiteljstvo, kjer le morejo.

To sistematično in premišljeno preganjanje učiteljstva ima namen, uničiti slovensko šolstvo in dati potujočanju slovenske dece večjo oporo. Mussolinijeva vlada je položila svoj prst tudi na pravice verskega življenja. V ljudskih šolah prepoveduje pouk krščanskega nauka v slovenščini. Šolske oblasti, kolikor le morejo, otežujejo slovenskemu prebivalstvu, ustanovljati si na lastne stroške zasebno šolstvo. Strogo je prepovedano otvarjati slovenske otroške vrte. Najnovejši udarec slovenskemu šolstvu je zadala najnovejša prepoved, organizirati dečke izven šole v zasebnih društvih, da bi se učili materinščine.

Koncem svojega govora je poslanec Besednjak zagotavljal, da kakor smo se branili proti stoletni germanizaciji Avstrije, tako bomo tudi sedaj prenašali breme italijanske raznarodovalne politike.

Fašistični poslanci so neprestano vpadali v Besednjakov govor in mu ugovarjali. Celó sam prosvetni minister Fedele je napravil več medklicev v svojo obrambo.

Po svetu.

ITALIJA IN BALKAN.

Pretekli teden je vso Evropo razburila Italija s svojimi alarmantnimi vestmi, da Jugoslavija pripravlja napad na Albanijo, Italija je namreč po znanem tiranskem paktu zaščitnica albanske neodvisnosti, kar pa ji služi samo za plašč, da skuša polagoma utrditi svojo moč na Balkanu, kamor že več let grabežljivo steza svoje prste. Za njene imperialistične namene ji dobro služijo vedni nemiri v Albaniji, da pod pretvezo pomirjevanja pošilja tja vedno več svojih častnikov in Italiji prijazne skupine podpre z orožjem in municijo. Tudi sedanji vladni režim Ahmed beg Zogu se drži na krmilu samo s pomočjo italijanske podpore. Kljub temu, da je Italija za svojo kampanjo proti Jugoslaviji pridobila najprej zase tudi Anglijo, je javnost kmalu uvidela, da v aferi nosi težo krivde le Italija. Italija bo pa nemoteno še nadalje na tihem razširjala svoj vpliv na Albanijo, katero korak za korakom spreminja v italijansko kolonijo. Saj ni potreba, da Albanijo ravno zasede, ker jo bo že tekom nekaj let spravila v popolno odvisnost, ako bo obstal sedanji režim v Albaniji, pod katerim si Italija vedno bolj razširja svoj vpliv na albanske razmere. Zanimiva je izjava, katero je podal prejšnji predsednik Albanije Fan Noli, ki je prijatelj Jugoslavije, o italijanskih aspiracijah na Balkanu: Tiranski pakt, ki sta ga Italija in Anglija vsiliti Albancem pomenja prodiranje fašizma na Balkan. Prva etapa te invazije je Albanija, druga pa bo Jugoslavija. Naravno je, da Jugoslavija, ki se čuti zelo prizadeto z ozirom na te italijanske namere, ne more ostati indiferentna. — Italijanski fašizem je vsak dan bolj zivalen, odkar se zdi, da doma nima več vročih tal in se ne zmeni za mirovna prizadevanja Evrope.

POOSTRITEV POLOŽAJA NA KITAJSKEM.

Dogodki na Kitajskem se zadnje dni razvijajo zelo naglo. Kantonska južna armada je zavzela dve najvažnejši mesti v najbolj industrializirani pokrajini ob reki Yangcekiang — Šanghaj in Nanking. In generalisimus južne armade napoveduje nadaljnji pohod proti Peking, čigar padec je napovedal še tekom nekaj mesecev zavzeli ozemlje, ki obsega skoraj pol Evrope z 200 milijoni prebivalcev.

Ob enem s tem naglim prodiranjem revolucionarne armade pa inozemske velesile vedno bolj množijo svoje posadke na Kitajskem. Ze dosedaj stoji pred Šanghajem nad 50 vojnih ladij, s katerimi so velesile zadnji čas zelo uspešno nastopale napram Kitajcem pri prodiranju ob Yangcekiangu. Prihaja pa vedno novo brodoge, križarke, podmorniki in rušilci, tako da bo kmalu vsa pokrajina med Nankingom in Pekingom pod območjem tujih vojnih ladij.

Tako zbiranje vojaške sile je brez dvomno večje, kot bi bilo potrebno za zaščito življenja in imovine inozemcev. Vzbuja čezdalje večji odpor probujajoče se Kitajske proti inozemcem. Ne sme se pozabiti, da je sedaj trenutek, ko vsa Kitajska odmeva narodnega prebujenja in da je zmagoslavno prodiranje Kantoncev a ponos silno dvignilo. Zavzeteje močno industrializirane doline ob Yangcekiangu bo dalo pobude tudi za razvoj silnega socialnega boja, katerega ost pa bo namerjena v prvi vrsti proti inozemcem, ki imajo tu industrijo povečjem v svojih rokav. Tudi dogodki v preteklem tednu, ko so inozemske ladje pri vsakem ogroževanju inozemcev posegle vmes z orožjem in bombardirale več mest, je sovraštvo proti tujcem znova močno zanetilo.

Na ta način postaja položaj na Kitajskem vsak dan ostrejši. Poveljnik kantonskih čet je že sporočil veseliam, da se morajo vse predpravice tujcev in dosedanje nepravilne pogodbe z država-

mi ukiniti. Če zunanje države ne bodo pričele uvideno popuščati, se bo v kratkem odigral na Daljnem Vzhodu oster konflikt, ki ne bo ostal tudi drugod brez posledic.

nili sledeče: Zopet se je pokazalo, da imajo mnogokrat tesno združene interese delavci in podjetnik. Če je šlo sedaj delavstvo v boj tudi za interese Združenih papirnic, naj to podjetnik ne pozabi in naj vsikdar vpoštevava upravičene zahteve delavstva, kar bo vedno tudi v korist podjetja, ker socialno gospodarsko in moralno visoko stoječ delavec, bo v svoji službi vedno na mestu.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Mariborsko okrožje.

Maribor. Na splošno željo članstva je sklenilo načelstvo okrožja JSZ v Mariboru, da se bo vršil letošnji izlet dne 1. maja na Gorco k Sv. Petru pri Mariboru. Natančen spored bomo objavili pozneje.

Zveza tovarniškega delavstva.

Nova skupina. V nedeljo dne 27. t. m. smo ustanovili v Domžalah novo skupino tovarniškega delavstva, v katero je pristopilo takoj lepo število delavstva. Delavstvo v Domžalah in okoliških tovarnah od sedaj ni imelo nobene organizacije, ki bi jih ščitila pred izkoriščevanjem delodajalcev in ki bi odpravljala krivice, ki se vedno pogosteje prizadevajo delavstvu. Zadnji čas je torej, da je delavstvo spoznalo svoj položaj in s tem dalo inicijativo za ustanovitev prepotrebne strokovne organizacije. Samo v organiziranih in discipliniranih vrstah bo delavstvo v stanu braniti svoje pravice in odbijati kapitalistične napade. Tovariši! Ledina je prebita, naša dolžnost pa je, da primemo vsi za nadaljnje delo, da bo polje čimprej obrodilo sadove za nas in naše potomce. Naša skrb naj bo, da privedemo v organizacijo vse ostale tovariše, ker le enoten nastop delavstva bo kos združenim delodajalcem. Zato vam kličemo: Delavci in delavke Domžal, Kamnika, Mengša [itd.] posnemajte, organizirajte se, ker le v organizaciji je naša rešitev!

Jesenice. V obratih martinarne pri KID je bil pred nedavnim nastavljen topilniški mojster iz Štajerske. Z njegovim prihodom se je pričela nekam čudna nervoznost in nepotrebno kričanje v obratu. Krščanski socialisti smo, in zahtevamo, da stori vsak svojo dolžnost, ki jo ima do človeške družbe, pa tudi predpostavljene, ki naj bodo obzirni zlasti do starejših delavcev, ki so svojo mladost in moč delovali podjetju ter mu napravili že velike dobičke in so zato tudi vredni, da se z njimi postopa obzirneje. Imamo pa tudi zakon o zaščiti delavstva z obratnim zaupniškim zborom, katerega naj se poslužuje delavci, mojstri in obratni ravnatelji, če hočejo jesti naš kruh. Te zakone imamo pravico zahtevati, da se upoštevajo in izvajajo. Pri obravnavi delovnega razmerja in drugih vprašanj, ki se tičejo delavstva v tovarni, naj se vedno stvarno razpravlja. Torej pravičnost naj se upošteva vsestransko in naj velja tudi beseda delavca, ne pa samo predpostavljene, kakor se to navadno dogaja pri KID. Delavstvo martinarne pa se organiziraj, da postaviš povsod svojega moža in da se s teboj tudi tako ravna, kakor se spodobi.

Jesenice. V sredo dne 6. aprila se bo vršil strokovni sestanek v Kat. del. domu na Savi ob pol osmih zvečer s sledečim dnevnim redom: Potreba enotne organizacije delavstva vseh strok in važnost internacionale kršč. strokovnih organizacij. Na sestanku bo poročal Iv. Gajšek, tajnik Jugosl. strokovne zveze v Ljubljani. Tovariši, agitirajte za dobro udeležbo! Vabljeni tudi neorganizirani. — Odbor skupine SZTD.

Javornik. V nedeljo dne 3. aprila ob 10. uri dopoldne se bo vršil v Društvenem domu na Koroški Beli strokovni shod javorniškega delavstva. Na shodu bo poročal tov. Marinček o važnosti in nalogah strokovne organizacije. Spričo položaja, v katerem se danes nahaja delavstvo, je nujno potrebno, da se tega shoda sleherni delavec udeleži, poleg tega pa je dolžnost vseh zavernih, da privedejo s seboj tudi tiste, ki še ne poznajo pomena in dobrih strani organizacije. Torej v nedeljo vsi na shod!

Prevalje. Delavstvo na Torčevi žagi, ki je last grofa Thurna, Ravne, še ni prejelo plačila za mesec februar 1927. Ne razumemo, kako si gospodje tolma-

čijo delavsko življenje? Mar mislijo, da delavec in njihove družine lahko živijo od zraka in od odkazanega dela. Če nam znate redno dan za dnevno odkazovati in nalagati delo, zakaj nam potem pridržujete naš zaslužek? Pripominjamo, da to ni prvi slučaj, zato je skrajni čas, da napravite enkrat za vselej red. Delavstvo potrebuje vsak dan hrano in druge neizogibne življenske potrebe, zato je nemogoče, da bi na mesec čakalo, kdaj se bo gospodom zljubilo izplačati naš zaslužek. Če pa mislite, da se dobijo ljudje, ki vam bodo brezplačno delali, potem jih kar iščite. Delavstvo zahteva v tem oziru red, če gospodje tega ne boste storili, potem bomo delavci sami poiskali svoje pravice.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. Iz tajništva skupine S. Z. R. Opozarjamo vse tovariše na sestanke, ki se bodo vršili v bližnji bodočnosti, na katerih se bode razpravljalo o novem pravilniku in o poslovniku, o ustroju obratnih zaupnikov in njih delokrogu, katerega je izdala Delavska zbornica za Slovenijo. Vsi odborniki in zaupniki naj se vsak teden enkrat oglasijo v tajništvu, da se informirajo pri tajniku ali predsedniku, ali če teh slučajno ni v pisarni, naj pogledajo v dopisno knjigo, za kateri dan se sklicuje sestanek, da potem obveste ostale tovariše. Tovariši storite vsak svojo dolžnost, dela je veliko, važno za vse delavstvo in ga bomo zmogli le tedaj, če bomo vsi sodelovali.

Zabukovca. V nedeljo dne 3. aprila 1927 ob 9 zjutraj se bo vršil v gostilni Gominšek v Grižah občini zbor Strokovne zveze rudarjev s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo odbora; 2. volitev novega odbora; 3. slučajnosti, Pridite polnoštevilno! — Odbor.

Zveza papirniškega delavstva.

Znižanje carinske postavke na rotacijski papir. Naša papirna industrija je bila dosedaj zaščitená proti uvozu inozemskega papirja z 12 dinarji za 100 kg. Vsled tako visoke carinske zaščite niso mogle inozemske tovarne uvažati v našo državo svojega papirja, ki je cenejši in boljši kakor naš domači, ker pač razpolagajo inozemske tvornice z boljšim materialom in tehničnimi napravami kot naše. Ker so bili lastniki časopisov prepričani, da je naš papir v oči gled visoki carinski zaščiti predrag, posebno z ozirom na njegovo kvaliteto, zato so vprizorili pravcati boj za znižanje carine in je vsled tega pritiska nameravala vlada znižati carino na rotacijski papir od 12 na 5 Din za 100 kg. Tej nameri se je protivila naša domača papirna industrija in »Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode« so izjavile, da bi bile vsled take nizke carinske zaščite primorane ustaviti produkcijo rotacijskega papirja, ker bi ne bile več zmogne konkurence, vsled česar bi se odpustilo nad 100 delavcev v Vevčah. Z ozirom na nastali položaj so se vršili razgovori med zastopniki »Zveze pap. delavstva« oz. »Jug. strok. zveze« in zastopniki »Združenih papirnic«, pri katerih je bilo sklenjeno, da se podvzamejo skupni koraki pri vladi, da se določi carinska zaščitna postavka na 9 Din za 100 kg. rotac. papirju. Sklenjeno je bilo, da odide takoj tudi deputacija Jug. strok. zveze v Belgrad v svrhu osebne intervencije. Jug. strok. zveza je podvzela takoj svoje korake tudi brzojavno na merodajnem mestu in odposlala glavnega tajnika tov. Gajška in podpredsednika Zeve pap. delavstva tov. Pintarja k centralni vladi. Naša tovariša sta uspešno intervenirala pri naših ministrih in Jugoslovanskemu klubu, kjer sta dobila zagotovilo, da se bo znižala carina na rotacijski papir samo na 8 Din. Tako bo naša papirna industrija ostala še dovolj zaščitená, morala pa bo poskrbeti za boljše kvaliteto domačega papirja in tudi cene regulirati, ker državna zaščita industrije mora v gospodarskem interesu državljanov poznati tudi svoje meje. K stvari bi mi pripom-

Zveza tobačnega delavstva.

V vednost. Ob priliki zadnjega bivanja glav. tajnika JSZ tov. Gajška v Belgradu, je izjavil g. poslanec Kremžar, da je dobil zagotovilo g. fin. ministra, da bo pospešil ureditev in objavo znanih pravilnikov takoj po sprejetju drž. proračuna. G. poslanec tega vprašanja ne bo izpustil z vidika. Tov. Gajšek je interveniral v Belgradu tudi glede krivičnih odtegljajev davkov in doklad vojnim vdovam. Zadeva se bo uredila.

Viničarji.

Polovična vožnja za viničarje in kmetске delavce. Jugoslov. strok. zveza je poslala ministrstvu socialne politike predlog, da naj dovoljujejo Borze dela polovično vožnjo po železnici tudi tistim viničarjem in poljskim delavcem, ki odhajajo poleti za delom na polju in k mlatvi v Medjimurje in na Hrvatsko. Dalje, da naj predlaga ministrstvo za socialno politiko ministru za promet prost prevoz deputatov, ki jih prejemajo ti delavci za svoje delo. O uspehu bodo takoj obveščene viničarske organizacije.

Državni cestarji.

Iz tajništva. Nameravana seja načelstva, dne 27. marca, se ni vršila, ker je tajnik odšel vsled nujnih poslov v Belgrad. Ob tej priliki je tajnik interveniral tudi pri ministru javnih del v zavedi zahtev drž. cestarjev. Uspehe intervencije v podrobnostih bo tajništvo sporočilo članom z okrožnico. Za danes poročamo samo to, da je g. minister obljubil ukreniti potrebno, da dobe drž. cestarji dobre dežne plašče in službene znake. Več drugih znanih zahtev, kakor glede pripadanja trave ob obronkih cest drž. cestarjem in drugih službenih zadev pa bodo uredile direktije same. Državni cestarji bodo napravili letos do 1. septembra tudi strokovne izpite pri direktijah za cestne mojstre (!) in bodo lahko v okviru razpoložljivih mest napredovali v III. kategorijo. Več sledi v okrožnici.

Vsem članom načelstva. Seja načelstva se bo vršila v nedeljo, dne 10. aprila, ob 9. uri dopoldne v Ljubljani na Starem trgu 2-I. Po možnosti se naj udeležijo seje zastopniki skupno. — Tajnik.

Delavska zveza.

Trbovlje. V nedeljo dne 10. aprila ob 9. uri dopoldne se bo vršil v tajništvu na Vodah občini zbor Delavske zveze. Tovariši udeležite se tega vsi do zadnjega. Vse one tovariše, ki dolgujejo članarino še za leto 1926., prosimo, da poravnajo še pred občnim zborom, da se morejo spraviti v red blagajniške knjige.

Koliko imamo v Sloveniji delavstva?

(Dalje.)

Statistika vajencev na drugi strani pa dokazuje, da izkoriščajo nekateri podjetniki vajence — in sicer na ta način, da opravljajo delo v svojih podjetjih z vajenci, mesto s pomočniki. Tako postopanje se more deloma opravičevati s sedanjim gospodarskim položajem, ki je tak, da omogočuje manjšim obrtnikom obrat le s pomočjo vajencev. Ne more pa odločevati ta moment pri podjetjih, ki izkazujejo po 12, 13, da so podjetja, ki imajo zaposlenih po 57 in še celo po 65 vajencev. Tukaj pa gotovo odločuje profitariski namen. Za to poklicane oblasti bi morale taka podjetja strogo nadzirati in dovoljevati le toliko število vajencev, kolikor jih predpisuje zakon. O tem še pozneje.

Vajenci potrebujejo zaščite tudi z ozirom na delovni čas. Po zakonu je predpisano 8 urno delo. Toda ti predpisi se ne izvajajo. So podjetja, ki zaposlujejo vajence kar po 12, celo 14 ur. Na prvem mestu so v tem oziru šivilje, krojači in deloma čevljarji. Posebno za vajenke so take razmere kvarne, telesno in moralno. Te razmere bi se zboljšale le s pomočjo staršev odnosno oskrbnikov. Ti se pa največkrat bojijo nastopiti proti takim metodam, ker se boje, da bo podjetnik odpovedal pogodbo. V takih slučajih bi bile na mestu eksemplarčne kazni.

Izobrazba vajencev.

Iz vrst vajencev se rekrutirajo bodoči pomočniki in mojstri. Gospodarske

razmere so deloma produkt svetovnih razmer. Na svetovnem torišču se bodo pa le tisti uveljavljali, ki bodo na višku strokovno in ki se bodo mogli kosati tudi s splošno izobrazbo. V tem oziru je izobrazba vajencev največjega pomena. Za nas pa še posebno.

Ko se bodo v naši državi razmere, gospodarske in socialne, vsaj deloma izboljšale, bo nastopil preokret v industriji in obrti. Kljub dejstvu, da je naša država v pretežni večini agrarna država in da bo kot taka morala posvečati največjo pažnjo kulturnemu dvigu kmetijstva, bo morala obrniti svojo pozornost tudi industriji. Kajti brez lastne trdne industrije ni svobodne in samostojne države. V poštev bodo prišle v prvi vrsti one pokrajine, v katerih so daní najboljši pogoji za razvoj industrije: železnice, strokovno naobraženi ljudje, kapital, surovine itd. Kar se pa tiče obrti, vpoštevajmo, da je v naši državi obrt, namreč moderna obrt še nerazvita. Na tem polju bo dovolj dela za pridne in podjetne oratarje. Kot taki bodo prišli v poštev le globoko izobražene osebe. Slovenijo silijo, pa bodo še bolj silile razmere v industrijo. Vsled tega mora biti naša naloga, da nudimo čim več in čim temeljitejšo izobrazbo našemu obrtniškem in industrijskem naraščanju. V prvi vrsti pridejo v tem oziru v poštev nadaljevalne šole, obrtne in trgovske. Take šole obstojajo v Sloveniji v sledečih krajih:

Kraj in vrsta šole:	učencev:	1923/24	1924/25	1925/26
Bled, splošna	72	81	74	
Brežice, splošna	59	104	85	
Brežice, trgovska	17	20	23	
Celje, splošna z dekliško	278	355	413	
Celje, gostilničarska	14	16	18	
Celje, trgovska	120	112	95	
Cerknica, splošna	45	43	35	
D. M. v Polju, splošna z dekliško	70	74	63	
Črna pri Prevaljah, splošna	—	—	18	
Dolenja Lendava, splošna	85	82	74	
Domžale, splošna	75	116	111	
Gornja Radgona, splošna	—	59	52	
Hrastnik, splošna	—	66	86	
Jesenice, tovarniška in splošna	29	29	84	
Kamnik, splošna s trgovsko	107	123	90	
Kastav, splošna	—	—	28	
Kočevje, splošna s trgovsko	141	103	115	
Konjice, splošna	75	60	62	
Kranj, splošna	119	117	116	
Kranj, trgovska	68	56	54	
Kranjska Gora, splošna	26	25	—	
Križe pri Tržiču, splošna	—	65	68	
Kropa, splošna	17	29	15	
Krško, splošna z dekliško	86	67	63	
Laško, splošna	56	—	58	

**Agitirajte
za »Pravico«!**

Kraj in vrsta šole:	učencev:	1923/24	1924/25	1925/26
Lesce, splošna	26	23	—	—
Ljubljana, splošna	100	130	128	—
Ljubljana, oblačilna moška	249	320	334	—
Ljubljana, oblačilna dekliška	186	284	263	—
Ljubljana, stavbna	324	359	366	—
Ljubljana, mehanična	293	352	348	—
Ljubljana, gostilničarska	36	50	48	—
Ljubljana, grafična	—	43	36	—
Ljubljana, trgovska	313	318	294	—
Ljubljana-Rakovnik, mizarska krojaška, čevljarška	63	64	79	—
Ljutomer, splošna	98	110	101	—
Logatec, splošna	49	50	48	—
Marenberg, splošna z dekliško	38	54	52	—
Maribor, splošna z dekliško	757	948	936	—
Maribor, gostilničarska	—	24	28	—
Maribor, trgovska	172	160	143	—
Mengeš, splošna	47	56	47	—
Mokronog, splošna	—	40	41	—
Murska Sobota, splošna	66	114	126	—
Muta, splošna s trgovskim tečajem	40	50	47	—
Novo mesto, splošna	—	151	144	—
Ormož, splošna	63	55	80	—
Poljčane, splošna	—	33	30	—
Ptuj, splošna deška in dekliška	188	242	220	—
Ptuj, trgovska	80	62	45	—
Radeče, splošna	—	50	60	—
Radovljica, splošna	55	63	—	—
Sevnica, splošna trgovska	32	28	24	—
Sevnica, trgovska	15	—	12	—
Slovenjgradec splošna, trgovska	38	50	41, 26	—
Slovenska Bistrica, splošna, trgovska	59	71	64, 33	—
Središče, splošna	49	57	59	—
Sv. Lovrenc na Pohorju, splošna	34	37	45	—
Št. Jurij ob juž. železnici, splošna	20	28	22	—
Št. Vid nad Ljubljano, splošna	88	85	84	—
Št. Vid nad Ljubljano, mizarska	120	115	102	—
Škofja Loka, splošna	88	85	84	—
Šmarje pri Jelšah, splošna	29	39	40	—
Šmartno pri Litiji, splošna	39	36	46	—
Šoštanj, splošna, trgovska	60	59	68, 17	—
Trbovlje, splošna	76	95	118	—
Tržič, splošna	83	98	93	—
Vič pri Ljubljani, splošna	63	59	42	—
Vojnik, splošna	—	—	28	—
Vransko, splošna	26	29	30	—
Vrhnika, splošna	73	79	87	—
Zagorje, splošna z dešliskem tečajem	86	95	134	—
Zgornja Poljskava, splošna	—	28	66	—
Zgornja Šiška	—	22	25	—
Zalec, splošna	63	68	70	—
Ziri, splošna	103	111	94	—

Tedenske novice.

Dr. Gosar za uradniške vdove in sirote. V Ljubljani živi nad 30 uradniških vdov in sirot, ki so prejemale pod Avstrijo milostno pokojnino in ne dobivajo sedaj nobene pokojnine in ne podpore od države. Minuli teden je za te sirote posredoval pri g. ministru dr. Gosarju glavni tajnik JSZ Gajšek. Gosp. minister je obljubil, da bo takoj vsem, katerih imena je, tov. tajnik predložil, nakazal izredne podpore.

Pravilnik o zaposljevanju invalidov. Glasom pravilnika, katerega je podpisal minister za soc. politiko dr. Gosar in ki je stopil pred kratkim v veljavo, je odslej zaposljevanje invalidov obvezno, tako za privatna podjetja kot za državne, oblastne in občinske urade. Najprej se zaposlijo 30. do 40 odstotni invalidi, pozneje pa tudi vsi ostali do 80 odstotne nesposobnosti. Invalidi, ki bodo prosili za službo, imajo vlagati prošnje preko oblastnih invalidnih združenj na velika županstva. Veliki župan ima predložiti prošnjo ministru za socialno politiko, ki o njej odloči. Odslej imajo vsa izpraznjena mesta v državnih službah izpolnjevati v prvi vrsti z invalidi. Pravilnik se nanaša na vse invalide, ki so priznani za take po invalidskem zakonu iz leta 1925.

Mestni delavci v Ljubljani. V petek 1. aprila ob 6. uri zvečer se vrši sestanek vseh članov organizacije v kleti Konzumnega društva na Kongresnem trgu. Na dnevnem redu je poleg drugega tudi obravnavanje pravil nove »Zveze mestnih delavcev«. — Odbor.

Imenovanje sosveta na ljubljanskem magistratu. Z ukazom notranjega ministra je bil prideljen komisarju ljubljanske mestne občine sosvet, v katerega so imenovani: dr. Ivan Stanovnik, Ivan N. Jeglič, dr. Valentin Rožič, Jože Pirc in dr. Vladimir Ravnihar.

Kanada. Na vprašanje nekega našega naročnika glede izseljeniške pisarne, odgovarjamo, da naj se v tej zadevi obrne vsakdo na naslov: Ivan Kraker, Kolodvorska ulica 35, Ljubljana.

Raspis volitev v Delavsko zbornico v Splitu. Minister za socialno politiko dr.

Gosar je dne 19. marca razpisal za dne 12. junija 1927 volitve v Delavsko zbornico za Dalmacijo v Splitu. Splitska delavska zbornica še ni imela volitev in je bil njen dosedanji upravni odbor imenovan samo začasno. Minister za soc. politiko je ukrenil vse potrebno, da se v najkrajšem času izvrše volitve v vse zbornice, kjer se volitve še niso vršile.

Sosed Marko vedno je vesel, zjutraj žvižgal bo, zvečer si pel če pa vprašaj ga zakaj,
»To vse stori le »BUDHHA« čaj.«

Požar. Na Bledu je v ponedeljek zjutraj pogorel popolnoma lesen hlev pri Slivniku. Velika nevarnost je bila, da se ogenj razširi na okoličje, vendar pa se je s pomočjo gasilnega društva preprečila nevarnost. Kdo je ogenj podtaknil, še ni znano.

Skozi okno je skočil. V ponedeljek dopoldne je skočil v Ljubljani neki vojaški novinec, doma iz Zaloga, z drugega nadstropja vojašnice vojvoda Mišiča. Zlomil si je obe roki.

Samoumor. V Mariboru se je v ponedeljek obesil v svojem stanovanju mestni zdravnik dr. Maks Neuwirth.

Ponesrečen delavec. Pri popravilu neke hiše v Mariboru je padel z višine 1. nadstropja delavec Feliks Kac. Pri padcu si je zlomil desno roko v zapestju in zadobil težke poškodbe. Prepeljali so ga v bolnico.

Žika je samo ena. Zaradi izredno dobrega okusa ima vedno več prijateljev. Ni čudno, če se pojavljajo tudi ponaredbe. Pri nakupu pazite zato na ime »Žika«.

Vodo mesto vina je pripeljal domov P. Dugolič iz Prekmurja, ko se je nekega dne vračal domov z vozom iz vinograda in peljal sod vina. Med potjo ga je napadla žejna in ker se je peljal mimo neke gostilne, je zavil na dvorišče, sam pa se je podal v sobo. Liter za litrom je romal na mizo in pil je vsak. Ko so nekateri videli, da je možakar pozabil na voz zunaj, so si dovolili precej originalno zabavo. Odprli so sod, ga izpraznili in potem napolnili s studenčnico. Debelo je gledal prevarani Du-

golič, ko je doma mesto vina postavil pred družino na mizo vrh vode.

Nesreča pri streljanju. Pri starem pokopališču v Mariboru so dijaki streljali s flobert pištolo v drevo. Eno zrno je zgrešilo cilj ter zadelo nekega dijaka v tilnik. Zrno je obtičalo v lobanjski kosti. Na rešilnem oddelku so vzeli dijaku zrno iz rane ter ga obvezali. Da ga je strel pogodil na nevarnejšem mestu vratu, pa bi bila lahko zopet ena smrtna žrtev igranja z orožjem.

Velika nesreča. V Veprovcu na Hrvaškem je 16letna posestnikova hči Marija Gantner vozila s polja domov. Naenkrat so se ji splašili konji, nakar je deklica spustila vajeti in klicala na pomoč. Divja naglica in odskakanje voza je deklico vrglo preko ojnica. Da je bila nesreča še večja, je obvisela Gantnerjeva na ojnici, kjer se ji je zapletla obleka in lasje med ročice in kolesa. Ko je končno padlo truplo na tla in so ji prihiteli ljudje na pomoč, je deklica že izdihnila.

Po dvanajstih letih se je oglasil iz ujetništva. Jožef Bratuž iz Dola pri Cepovanu je 8. marca prejel od svojega sina iz Rusije pismo, v katerem mu sin sporoča, da dela v rudnikih, in prosi, naj mu pošlje dokumente za povratek v domovino. Zadnje pismo je Bratuž pisal pred 12 leti s fronte.

Izvršitev smrtne obsodbe. Pretekli teden je bil obešen v Varaždinu kmet Juraj Božič, ki je lansko leto umoril in oropal skupno z Velimirom Nemcem in Matijo Duhom gostilničarja Doličkega. Ostala dva sta bila obsojena na 20 in Duh na 10 let.

Iz strahu pred odpustom iz službe je zblaznel v Sarajevu državni uradnik Kemal Begpašević. Slučaj je izzval v mestu veliko zanimanje.

Krekova mladina.

Iz centralnega tajništva. Podružnične tajnike opozarjamo, da pošiljajo mesečne statistike točno izpolnjene. Posebno število naročnikov »Pravice« naj bo vedno točno označeno. Podružnični odbori naj tudi gledajo na to, da bo res vsak član naročnik »Pravice«. — Nekateri podružnice še tudi niso poslale pristopnic. Naj to store v najkrajšem času in gotovo. — Tajništvo.

Dopisi.

Tržič. Tržiški socialisti uganjajo neprestano demagogijo. Prve tedne, ko je astópila sedanja vlada, so vrgli med delavstvo vest, da hočejo klerikalci povišati davek na ročno delo za 50%. Ker je bila ta predebela in se je izkazalo, da temu ni tako, pa so vrgli drugo vest med delavstvo, in sicer to pot: vojska bo! Sklicali so v ta namen ženski shod 21. marca, kateri pa je bil zelo slabo obiskan. Gonijo pa sedaj svojo demagoško lajno in pravijo, da bode vojno preprečilo žensko samo, ako bo pri socialistih organizirano. No pa tudi to ne drži in žensko jim ne gre na ta lim. — V prodajalni našega konzuma je zopet nastavljen gđ. Nežika Nagode, kar je ustrezno želji večine tistih, ki nabavljajo svoje potrebščine v konzumu. — Okrajni cestni odbor se je zamenjal z gerentskim svetom. Predsednik tega sveta je g. Rudolf Femic, kateremu je predal svoje posle bivši predsednik g. Anton Jelenc. Ta dogodek je bil za Tržič senzacija.

Jesenice. Dobro znani dopisnik v »Delavcu« pozdravlja jeseniško delavstvo z »dobro jutro« ter mu bere levite z besedami, češ, da so selilci ter tarna, da v njihovi organizaciji ni vse v redu, kar pa nas prav nič ne briga. Pravi tudi, da so močni v obratno zaupniškem zboru. Tega pa dopisnik ne pove, kako se je volilo in da ta zaupniški zbor danes pomenja toliko kot naš, ki je majhen po številu. Samo v tem je razlika, da imajo glavnega zaupnika, ki spravljajo svoje pristaše v delo in s tem moti tudi druge pristaše, da morajo simpatizirati z njimi, češ, ta mi je preskrbel delo. Ne pomislijo pa, da je to njegova dolžnost, ne pa strankarska zadeva. Opravlja pa ta sodrug obenem tudi posle tajnika SMR v svoji pisarni, kar je treba tudi vedeti. Nadalje se ponša, da so jim dali klerikalci svoje glasove. Ker pa mi v svojem delavskem pokretu ne poznamo klerikalcev, ampak le krščanske socialiste, zato jim te gla-

sove tudi privoščimo, kajti po njihovem mnenju je socialpatriotizem in konservativni klerikalizem v enem oziru eno in isto. Zato se pa le objemajte brez skrbi, ker gliha skupaj štriha, pravijo stari očanci. Žalostno je pa tudi, da moramo govoriti o selilcih, pri čemur pa imajo razni sodrugi okoli dopisnika v »Delavcu« največ zaslug, ker so svoje delovanje postavili na trhla tla, ki se danes majejo. Dopisnik omenja tudi, da je žalostno, da nimajo jeseniški revolucionarji nobenega poslanca v oblastni skupščini. Saj ga imate, če ravno samo enega, pa še za tistega zahtevate tak vpliv v zbornici, kot ga ima predsednik upravnega odbora. Povemo vam pa, da smo mi na svoje bivše poslance in ministre, ki delujejo v delavskem pokretu, ponosni, ker smo prepričani, da so in še bodo pošteno delali, kar vi s svojimi načeti, kar je jasno v primeri z delom Gostinčarja ali Kristana. Naši delajo tako, da tudi kaj drži. Zato, lahko noč dopisniku v »Delavcu« in sladko spanje. Želimo pa, da se zbudi z jasno glavo in čistim razumom.

Laško. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je v nedeljo dne 27. marca priredil v Laškem predavanje o socialnem zavarovanju, o katerega važnosti za delavstvo je ogovoril uradnik imenovanega urada. Okrajni zdravnik g. dr. Čede je govoril o zdravstvu, zlasti kako se obvarujemo jetike in kako uničujemo bakterije, ki to povzročujejo. Da je bila stvar ne samo poučna, ampak tudi zanimiva, so pripomogle skioptične slike. G. zdravnik je obljubil, da bo še predaval o raznih boleznih, o prvi pomoči ob nezgodah itd. Želeti bi bilo le, da bi ljudje, zlasti delavci, posejali tako važna predavanja. Ustanovil se je tudi zdravstveni odsek.

Laško. V zadnjem času se večkrat zgodi, da naši naročniki ne dobe »Pravice« o pravem času, včasih pa je sploh ni, četudi so jo poprej redno dobivali na pravilen naslov. Naročniki naj upoštevajo, da tega ni kriva uprava lista, ampak je vzrok ta, ker je novi pismo-voja tujez in ne pozna ne ljudi ne vasi in tako zameša pošto. Polagoma se bo že privadil, da bo zopet red.

Griže. Oblastni poslanec tov. Uranjek Jakob je poslal soc. odseku oblastne skupščine v Mariboru spomenico, v kateri v očigled težkega socialnega položaja delavstva predlaga, da oblastna skupščina sklene sledeče: Finančni minister se pozivlja, da črta v letošnjem državnem proračunu predvideni davek na ročno delo kot skrajno nesocialen in krivičen.

Socialni vestnik.

Spor med železničarji in vlado na Češkem. Češki železniški minister je izdal nov službeni red, ne da bi poprej sklical konferenco z železničarji, ki so zahtevali spremembo tega reda. Radi tega je nastalo razburjenje med železničarji, ki zahtevajo, da se novi službeni red umakne. Če vlada tem zahtevam ne bo ustregla, je pričakovati, da se železničarji poslužijo stavke. Tudi službeni red za poštne uslužbence je bil izdan, ne da bi se vršila pogajanja, kakor je to minister obljubil.

Zvišanje plač. Posebna komisija, ki je proučevala delavske plače v tekstilnih tovarnah v Lodzu, je izdala sklep, po katerem bodo delavcem zvišane plače od 5 do 12 odstotkov.

Delovna moč ~ najcenejša v Evropi.

Ugodni gospodarski položaj Združenih držav severne Amerike je mogel nastati le z oživitvijo domačega trga, ki pa ima zopet svoj izvor v čim višjih delavskih plačah. Plače delavcem so se poviševale namenoma. Sicer so se zvišale tudi cene potrebščin, a so kljub temu ostale daleč za plačami, kar se je pa tudi izravnilo z zvišanjem prometa in poenostavitvijo produkcije. Razmeroma slab gospodarski položaj Evrope bazira večji del na navidezno neovrgljivi dogmi da je moč goš gospodarski napredek le, ako so plače kolikor močje nizke. V božični številki Fordovega časopisa »The Dearborn Independent« je to izborno karakterizirano. Med drugim pravi:

»V primeri z dolarjem je v Evropi marsikaj zelo poceni. Najcenejša pa je

človeška delovna moč, bodisi v državah z visoko ali nizko valuto. Železničar, cestni pometar, rudar, drvar, dninar, rokodelski pomočnik, vse je ceno. Saj imajo komaj za življenje in najpotrebnejšo obleko. Z današnjimi metodami pa se to naravnost tendenciozno vzdržuje. Plače se naravno ne morejo zvišati brez zvišanja splošnega nivoja cen. Naj pa gre proces tako ali tako, ljudsko blagostanje se v Evropi toliko časa ne bo zboljšalo, dokler se delavcu ne bo dalo zasluženega plačila. Delavske plače so za tretjino manjše kot v Ameriki. Delavec, ki tvori maso ljudstva, ne zasluži niti za življenje. Tudi delavske stanovanja so temu primerna. — Problem spolnosti se obravnava v Evropi veliko bolj odprto kot pri nas v Ameriki. Tema, ki se jih pri nas komaj dotaknemo, se obravnavajo tam v gledališču, v knjigah in časopisju na dolgo in široko. Amerika je seveda tudi deležna te literature, a Evropa je na tem polju najbogatejša. Temu je vzrok brezmejno neupoštevanje človeške osebnosti, ki se odraža v nezadostnih plačah. Sirota brez doma in razbita družina je vendar samo človeška delovna moč. Dokler človeškemu dostojanstvu ne bo dano s človeka vrednim plačilom zadoščenje, v Evropi ne bo ozdravljena.

Tako ameriški časopis. In kljub temu še vedno vpitje o »visokih« plačah!

Skrb za zdravje.

Bradavice. 1. Precejšen del hrastove skorje razreži na zelo majhne kosce in jo kuhaj dolgo časa v vodi. S to kašo se izmije vsak dan parkrat bradavica, ki tekom 8 dni izgine, da se niti ne pozna, kje je bila. — 2. Bradavice odstranjujejo tudi limonov sok in jesihovalna kislina. Ploščica razrezane limone se na-

veže na bradavico ter se obveza vsakih šest ur izpremeni.

Črv. Če čutiš kljuvanje v prstu, vtakni hitro prst v kafri špirit, obriši prst in ga malo pomoči v kafri olje, dokler ne mine kljuvanje. — Dobro je tudi, če pomočiš prst v slan krop. — Jako dobro sredstvo proti črvu je tudi trpentin.

Kako je treba dihati? Dihati je treba vedno skozi nos ter imeti pri tem usta zaprta. Zrak, ki ga dihaš skozi nos, napravi daljšo pot, kakor oni, ki ga dihaš skozi usta ter pride v pljuča gorkejši, kar je velike važnosti posebno pozimi, ker nas varuje prehlajenja. Poleg tega se zrak na nosnih dlačicah očisti prahu ter raznih zdravju škodljivih glivic. Večkrat na dan dihaj nekolikokrat prav globoko, da se pljuča razširijo. Pri hoji navkreber dihaj polagoma in skozi nos, da se manj utruiš in zdravju ne škoduješ.

Divje meso. Če ti raste divje meso, potrosi nanj prah in korenine navadne borovnice. — Divje meso preženeš tudi, če deneš nanj ribano čebulo in olje. — Posušeni dresnovi listi, če jih zmelješ v prah in s tem prahom potreseš divje meso, so jako dobro sredstvo proti imenovani bolezni. Pepel s smodke potresi na divje meso, je prav dobro zdravilo.

Razno.

Brezposelnost in samomori v Varšavi. V Varšavi se srečavajo brezposelni na vsak korak. Po statističnih podatkih je bilo dne 28. februarja v Varšavi vsega skupaj 15.000 brezposelnih. V resnici je njihovo število mnogo večje, ker veliko število brezposelnih ni registrirano.

Brezposelnost pa se ne kaže samo v velikem številu beračev, temveč tudi v velikem številu samomorov. Povprečno se pripeti v Varšavi vsak dan po 5 poizkusov samomora. Te dni pa so našli na ulici enega in istega dne dva majhna otroka, ki so jih starši ubili, ker jih niso mogli preživljati.

Število ruskih izseljencev v Evropi in Aziji. Celokupno število ruskih beguncev se cenj na 1.600.000. Od teh jih živi na Danskem 300, v Angliji 400, v Švici 2268, v Avstriji 2485, na Madžarskem 3494, v Carigradu 5000, na Finskem 14.314, v Estoniji 19.000, na Bolgarskem 28.340, na Češkoslovaškem 30 tisoč, v Jugoslaviji 38.000, na Kitajskem 76.000, v Franciji 400.000, v Nemčiji 400.000. Med begunci se nahaja poleg delavcev in kmetov veliko število inteligentov in plemičev.

Rekord. Pred kratkim je izšel veliki angleški list »Daily Mail« na 200 straneh in v dveh milijonih izvodov. Tako velike naklade do sedaj ni imel še noben list na svetu.

Dete s tremi glavami. V Zvolinu na Poljskem je neka kmetica porodila dete s tremi glavami. Po porodu je dete živelo tri ure. Mrtvo dete je v svrhu študija vzela medicinska fakulteta v Varšavi.

Za kratek čas.

Krompir in čebula. Krompir: »Ali ni to žalostno življenje? Danes me bodo imeli za večerjo. Le še nekaj ur, pa bom vrel v vodi. Strašna smrt!« — Čebula: »Kaj ti! Mene bo kuharica živo na kosce razrezala in potem v vreli ma-

sti mešala. To bo šele strašna smrt!« — Krompir: »Pa imaš ti vsaj to zadoščenje, da se bo kuharica jokala, kadar te bo rezala, pri meni se pa ne bo.«

Pojasnilo. Orožnik, ki pregleduje popis potepuha: »Vse drugo se ujema, le obraz ne. Tu stoji: obraz okrogel, in vi imate podolgastega.« — Potepuh: »Prej je bil okrogel, a ko sem vas zagledal, — se je potegnil.«

Dobra primera. Ribničar toži sosedu, da mu žena ni zvesta. Sosed: »Ja Primaž, vaju tu je taku: ženske in pa svačče ne garijo zmiraj za tistega, ki jih puca.«

Basen. »Zakaj si se od ljudi tako malo besed naučila,« vpraša čuk papige. »Jaz sem slišal, da ima njihov jezik veliko besed.« — »Butelj neumni,« odgovori papiga užaljena, »kar jih je več, to je gola neumnost.«

Pri skušnji. Profesor: »Škoda, da vse, kar veste in znate, so le večje in manjše vrzeli.«

Za tiskovni sklad.

Za tiskovni sklad Pravice so darovali: Hranilnica in posojilnica na Jesenicah 500 Din; zbirka tovariša Semeniča na zaključnem večeru tečajev JSZ v Mariboru 150 Din; Skupina JSZ v Laškem 150 Din; Klub kršč. soc. Delavske zbornice v Ljubljani 145 Din; Karol Doblšek, rudar, Leše 10 Din; neimenovani 20 Din; neimenovani iz Maribora 12 Din; neimenovani 10 Din. — Iskrena hvala!

Vrednost denarja: Za 1 dolar dobiš 56,75 Din; za 100 frankov 223 Din; za 100 lir 260,50 Din; za 100 avstrijskih šilingov 800 Din; za 100 čeških kron 168,25 Din; za 100 nemških mark 1352 Din.

NAJČENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREZENI V TRGOVINAH

FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3

PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4, BORŠTNIKOV TRG ŠT. 4

Šestnajsto poglavje.

Nemalo začudena sta bila stara in častivredna zakonca Mathatias v »Uvelih Rožah«, ko sta uzrla avto, v katerem sta prispela gospoda Adolf in Ludovik Hughe, da si ogledata vilo »Dudeldum«.

Štrideset let sta že strigla tu, mož in žena, lase mornarjem — spočetka na zelo preprost — način — in jih brila, kakor sta pač znala ali bolje neznala.

A v tem trgu, ki ga Parižani tedaj še niso poznali, niti kmet, niti mornar na potovanju nista stavila velikih zahtev, — glavno, da je bilo poceni.

Sicer pa sta se bila zakonca pozneje, ko so začeli tuji kar preplavljati kraj, primerno modernizirala; normanska kočja, ki so jo prijetno zaljšale cvetlice in zobajoče kokoši, je bila postala »lavatory« (umivalnica) z zrcali in vzdrževala tudi slugo.

Skratka, tako dolgo sta strigla in prodajala lase, zlasti tisti čas, ko so vaška dekleta v posne-manju mestnih podlegla nalezljivi norosti, da so si dajala striči lase — in mnoge so imele prekrasne —, namazala sta toliko čeljusti z milom, obrila toliko brad, vsilila toliko drgnjenja, razpečala ob seziji toliko kosov mila in steklenic kolinske vode, da se jima je posrečilo, dejati na stran dovolj denarja, da sta mogla predelati neko staro dedovo hišo v lepo vilo za Parižane.

Vrhutega sta imela srečo, da sta naletela na ognjevitega stavbnika z dokaj dobrim okusom. Hiša, ki je bila velika, celo zelo velika, je nudila sedaj vse na kmetih mogoče udobnosti. Vsako okno je bilo okrašeno s krvomočnicami ali vrtnicami. Velik salon je bil široko odprt na morje. Celota je bila slikovita, nepričakovana, prešerna... okus moderen, segajoč križem preko starinske in tihe zgradbe, ki je bila dajala zavetja več kmečkim rodovom.

In ko je bila vila dovršena, je bil arhitekt prsnil v smeh, tako čudno smešna se mu je zdela v tem obmorskem kraju.

»Ali ste si že izbrali kakšno ime zanjo?« je vprašal nekega dne oba zakonca Mathatias, prihajajoč z vrte poti sv. Nikolaja.

A brivski par ni bil še nikoli pomislil na to neznatno podrobnost.

»No, jaz na vajinem mestu bi jo nazval — vilo »Dudeldum!«

Mathatiasovima se je zdelo to ime sicer dolgo, a imelo je to prednost, da ga ni bilo mogoče zamenjati z neštevilnimi vilami: Moja želja, Moje sanje, Samota, Vila vrtnic, Cvetoče vrtnice, Rožni vrt, Normanska kočja, Vila v Krešah itd., ki poganjajo povsod v Normandiji.

Na drugi strani je imela to neprijetnost, da je kmalu jela ugajati odjemalcem neke posebne vrste. In tako je tudi Lili dejala Ludoviku Hughe, ne da bi bila vilo videla:

»Ta vila mi je kar všeč! ... Moraš jo na vsak način vzeti v najem za tvojo drago Lilico, in sicer takoj, da je nama kdo drugi ne »odpihne«.

In to se je res zgodilo z dokaj neženiranim pismom že konec meseca maja.

Mathatiasova sta bila vseeno v skrbeh radi te naglice — toda ti odjemalci človeka tako zbegajo — in sta pričakovala, da bosta videla prijadrti s pričetkom poletja kako malo Parižanko takšne vrste, kakršno je bilo ime njune vile. In tedaj pa pride resen oče v spremstvu pozornega in spoštljivega sina.

»Manjka samo še sv. Duh! ...« je vzkliknila gospa Mathatias, ki se je hotela spoznati na bogoslovje in je imela svoj sedež v cerkvi.

»Mogoče pa ni tako daleč ta sv. Duh!« je odgovoril Ludovik Hughe, ki je mislil na marsikaj.

Moža sta pregledala vilo, ki jima je kljub svoji smešnosti čisto ugajala. Saj tudi ni stala v kotlini kot trg, temveč v gotovi oddaljenosti od mesteca; čepela je slikovito v zelenem zatišju na strmi obali obrnjena proti morju.

»Zdi se mi, da se bom tu pošteno odpočil,« je rekel oče. ... »Čestitam ti, da si tako hitro našel to hišo. Vidiš, kako z lahkoto uspeš, če se le hočeš resno lotiti kake zadeve.«

»Ampak priznaj mi tudi, papa, da držim besedo in da si sedaj v tovarni z menoj res zadovoljen, ali ne?«

»Res je... nekaj časa sem te skoraj ne poznam več... Nekaj se je v tvojem življenju spremenilo... Rekel bi, da stojiš pod kakim blagodejnim vplivom...«

Pierre L' Ermite:

22

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Petnajsto poglavje.

Moje drago dete!

Čital sem ... in zopet čital žalostne strani, ki ste mi jih v svoji stiski poslali. Ubožica moja ... Da, kako hudo trpite! ... Kako tudi jaz sočustvujem z vašim položajem; in vendar verujem z vso močjo svoje vere, da bo Bog tudi tukaj napravil iz tega zla dobro in da boste izšli iz vsega krepkejši, vrednejši Kristusa, vseh nas Učenika v umetnosti trpljenja.

Včasih posekajo drevo prav pri tleh in iz njega požene vnovič steblo, ki bo postalo zopet drevo.

Drevo vašega rodu je bilo podrto, a ves njegov sok živi v vas. Danes je zatiran, jutri bo presegel svoje preganjalce.

Za sedaj zapirajte v pričakovanju oči nad nizkostmi, podlostmi, nad trikrat gnusno zavistjo. Čemu bi gledali izvestne reči? Čimdalje visi pogled na njih, tem bolj raste njihova tlačilna sila.

Zlasti pa odganjajte tisti vtis, da ste sami. Spominjajte se, da je večni Prijatelj zraven pri vsakem križevem potu in z njim vred oni, ki ste jih ljubili ... ki vas ljubijo bolj kot kedaj ... ki grede za vami ... ki vas obdajajo s svojo ljubeznijo ... In še vaši angeli, ki niso pesniška izmišljotina, temveč mogočna resničnost.

In razen Njega in njih sem vam, kot dobro veste, tudi jaz, čeprav zelo majhna stvar, obljubil, da vas nikdar ne zapustim.

Tedaj le pogum! ... Treba se je zatekati zmiraj zopet k tej močni besedi ...

Duhovnik N.

P. S. — Prežim na kako drugo mesto, ki bi vam moglo ugajati: toda do sedaj ni ničesar, prav ničesar.

SOMIŠLJENIKI! ALI VESTE, KJE JE VAŠE ZBIRALIŠČE?

V konzumski kleti v Ljubljani, Kongresni trg 2, dobite poleg dobre postrežbe tudi svoje somišljenike. Tu se točijo izborna vina Osrednje vinarske zadruga.